

**Mededeling van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van
18 juli 2023, nr. 2023-0000434587, tot bekendmaking van de
kaderovereenkomst inzake de toepassing van artikel 16, lid 1, van
Verordening (EG) nr. 883/2004 in gevallen van gewoonlijk
grensoverschrijdend telewerk**

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Gelet op artikel 16, eerste lid, van Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

Deelt mede:

dat de als bijlage 1 bij deze mededeling opgenomen kaderovereenkomst inzake de toepassing van artikel 16, lid 1, van Verordening (EG) nr. 883/2004 in gevallen van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk (*Framework Agreement on the application of Article 16 (1) of Regulation (EC) No. 883/2004 in cases of habitual cross-border telework*) op 6 juni 2023 is ondertekend door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De (niet officiële) vertaling van deze kaderovereenkomst is als bijlage 2 bij deze mededeling opgenomen.

Deze mededeling zal met de toelichting en de bijlagen in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
namens deze,
C. Herstel
Directeur-Generaal Sociale Zekerheid en Integratie*

BIJLAGE 1 BIJ DE MEDEDELING VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID VAN 18 JULI 2023, nr. 2023-0000434587, TOT BEKENDMAKING VAN DE KADEROVEREENKOMST INZAKE DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 16, LID 1, VAN VERORDENING (EG) nr. 883/2004 IN GEVALLEN VAN GEWOONLIJK GRENSOVERSCHRIJDEND TELEWERK

Framework Agreement on the application of Article 16 (1) of Regulation (EC) No. 883/2004 in cases of habitual cross-border telework

- (1) *Given the flexibilization and digitalization of the labour market as well as the increase in cross-border telework since the Covid-19 pandemic, telework has become a structural way of working for many workers;*
- (2) *In the light that Regulation (EC) No 883/2004 was concluded when telework was performed less commonly;*
- (3) *Given the desire to mitigate the effect of cross-border telework on the applicable legislation in social security in the short term;*
- (4) *Given the wide variety of teleworkers and the complexity of realizing this desire with regard to such a diverse group of persons in the short-term;*
- (5) *Bearing in mind that Article 16 (1) of Regulation (EC) No 883/2004 provides for the option of exceptions from the applicable legislation specified under Title II of this Regulation;*
- (6) *Agreeing on conditions under which requests for exceptions to Article 13 (1) (a) of Regulation (EC) No 883/2004 due to habitual cross-border telework should be facilitated as much as possible;*

the competent authorities or the institutions designated by the signatory States conclude the following Framework Agreement:

Article 1 Definitions

For the purposes of this Framework Agreement:

- (a) *'Basic Regulation'* means Regulation (EC) No 883/2004;
- (b) *'Implementing Regulation'* means Regulation (EC) No 987/2009;
- (c) *'Cross-border telework'* is an activity which can be pursued from any location and could be performed at the employer's premises or place of business and:
 1. is carried out in a Member State or Member States other than the one in which the employer's premises or the place of business are situated and
 2. is based on information technology to remain connected to the employer's or business's working environment as well as stakeholders/clients in order to fulfil the employee's tasks assigned by the employer or clients, in case of self-employed persons;
- (d) *'EESSI'* means Electronic Exchange of Social Security Information;
- (e) *'Residence'* means residence as referred to in Article 1 (j) of the Basic Regulation;

Article 2 Scope

- (1) Unless otherwise provided in this Article, this Framework Agreement covers all persons to whom Article 16 (1) of the Basic Regulation can be applied, provided that their residence is in a signatory State and the registered office or place of business of the undertaking or employer is situated in one other signatory State.
- (2) This Framework Agreement covers persons to whom the legislation of the State of residence would be applicable as a result of habitual cross-border telework in application of Article 13 (1) (a) of the Basic Regulation in conjunction with Article 14 (8) and 14 (10) of the Implementing Regulation and who are employed by one or more undertakings or employers (hereinafter only referred to as 'the employer') which have their registered office or place of business in only one other signatory State.
- (3) Without prejudice to Article 6, this Framework Agreement shall not cover persons who:
 - (i) habitually pursue an activity other than cross-border telework in the State of residence and/or
 - (ii) habitually pursue an activity in a state other than those mentioned in paragraph 1 and/or
 - (iii) are self-employed.

Article 3 Applicable legislation

Upon request, a person who carries out habitual cross-border telework within the meaning of Article 1 of this Framework Agreement and is covered by Article 2, will be subject on the basis of Article 16 (1) of the Basic Regulation to the legislation of the State in which the employer has his registered office or place of business, provided that the cross-border telework in the State of residence is less than 50% of the total working time.

Article 4 Procedure

- (1) A request under Article 3 of this Framework Agreement shall be submitted in accordance with Article 18 of the Implementing Regulation.
- (2) This Framework Agreement does not cover a request, as referred to in paragraph 1, if such a request concerns a period prior before the 1st of July 2023.
- (3) Without prejudice to paragraph 2 and Article 6, this Framework Agreement shall not cover a request as referred to in paragraph 1, if such a request concerns a period prior to the date on which the request was submitted, unless during this period social security contributions were paid into or the employee was otherwise covered by the social security scheme of the signatory State in which the employer has his registered office or place of business, and:
 - (i) the requested period prior to the date on which the request was submitted does not exceed three months, or
 - (ii) such request is submitted no later than 30 June 2024 and the period prior to the date on which the request was submitted does not exceed twelve months.
- (4) An agreement under Article 3 of this Framework Agreement may be applied for a maximum of 3 years at a time, with extensions possible upon a new request.
- (5) The exchange of information concerning the individual cases under this Framework Agreement shall take place between the competent bodies via EESSI using LA_BUC_01 where the agreement of the signatory State of residence could be considered as pre-given.
- (6) The competent institution of the signatory State whose legislation is applicable shall provide an attestation (PD A1) in accordance with Article 19 of the Implementing Regulation.

Article 5 Depository State

- (1) A signatory State will be appointed as depository State which will:
 - (i) collect all signed copies of this Framework Agreement;
 - (ii) duly publish the Framework Agreement and;
 - (iii) inform all signatory States of relevant information.
- (2) The signatory States shall forward to the depository State the Agreement signed by the competent authority or the institution designated by the signatory State.

Article 6 Final Provisions

- (1) This Framework Agreement does not affect the possibility of concluding an individual agreement on the basis of Article 16 (1) of the Basic Regulation in situations, which are not covered by Articles 2 to 4 in which the special situation of habitual cross-border telework could be taken into account on an individual basis. The signatory States agree that the lack of a concrete end date for structural [non-temporary] cross-border telework in such cases will not be used as a reason to refuse the conclusion of an individual agreement, which falls out of scope of this Framework Agreement, under Article 16 (1) of the Basic Regulation as an exception to Article 13 of the Basic Regulation.
- (2) This Framework Agreement shall enter into force on 1st of July 2023 as long as at least two States have signed it. It is concluded for a period of 5 years and shall be automatically extended each time for another 5 years.
- (3) In case a signatory State signs this Agreement at a later stage, it shall take effect for said State on the 1st of the month following the signature.
- (4) Any of the signatory States may terminate its adherence to the agreement by giving 3 months' written notice to the Depository State.
- (5) This Framework Agreement may be terminated by agreement of all signatory States.
- (6) The expiry of this Framework Agreement shall not affect the validity of agreements concluded on the basis of Article 3 as long as the prevailing facts do not change.

Done at The Hague on 6 June 2023

by the competent authority of the Netherlands, the Minister of Social Affairs and Employment C.E.G. van Gennip

Explanatory Memorandum to the Framework Agreement on the application of Article 16 (1) of Regulation (EC) No. 883/2004 in cases of habitual cross-border telework

1. Objective of this agreement

Cross-border telework is not in itself a new phenomenon but since the COVID-19 pandemic it now affects a very large group of workers. It may have a big impact on which competent Member State is competent for the social security of a person. That is why a reflection is warranted on how the conflict rules of the Regulations on social security n° 883/2004 and 987/2009 must be applied on this way of working and if the outcome of these conflict rules is opportune and in line with the freedom of

movement and the internal market. The sanitary measures during the COVID-19 pandemic (mandatory/strongly recommended telework) forced employers to allow telework and employees to take it up. This resulted in an explosive accrual of telework. This (partial) telework still persists as a permanent new way of work. Specific measures have been taken during the pandemic and the ensuing period to avoid a change of the competent State for the social security of the worker due to accrued telework¹. These no-impact measures apply up to and including the 30th of June 2023. Since the physical place of work is a decisive criterion with regard to the applicable social security legislation, teleworking in the Member State of residence may lead to a change in social security legislation if a person does not reside in the state of the employer's premises. This will be the case, for example, as soon as the telework in the state of residence amounts to a share of 25%. In order to take account of the changed working patterns, this framework Agreement offers a solution which combines the interests of the workers, the employers, and the social security institutions to face the reality of telework until the coordinating Regulations on social security will be adapted. It lays down the rules for the efficient and timely conclusion of individual article 16 agreements for the cases in its scope.

2. Nature of this agreement

The signatory Member states agree on how to assess individual requests submitted: which Member State will be competent and under which conditions the agreement will be given. It entails a mechanism where the signatory Member States pre-give their agreement (fix their policy) and no regular request-agreement procedure is needed to conclude the individual agreement based on Article 16 of Regulation 883/2004. The juridical basis of the determination of the legislation applicable remains the individual on-request derogation, only the procedure is simplified and legal certainty is offered in advance.

When an Article 16 request is submitted and accepted, the special rule of the framework agreement is applied. When no Article 16 request is submitted, the normal conflict rules determine the competent Member State and the Member State of the residence of the worker must be informed of the cross-border activities. In other words, the employee/employer are offered the possibility to opt-in to the rules proposed by the Framework Agreement by requesting an exception on the basis of Article 16 of the Basic Regulation.

Article 1: definition

This article contains a definition for the purposes of determining the applicable legislation (competent Member State for social security). This general definition encompasses telework activities by employees and self-employed persons, but the latter are excluded from the scope of this Framework Agreement (Article 2(3)(iii)).

The main characteristic of telework is that the employee or self-employed person can carry out their work activity from any location all over Europe and it is thus completely location-independent. This distinguishes telework from all other activities that require or imply the work activity to be carried out at a certain place.

A digital connection (IT link) with the company's infrastructure is an integral part of the definition of working remotely as a teleworker. The teleworker needs to remain connected to the employers working environment to fulfill the tasks assigned. This IT link must be normally and habitually present but not necessarily during a 100% of the working time (e.g. reading materials or offline grading of tests by a professor). This entails that, as a rule, manual activities outside the employer's premises or business place do not fall within the scope of the definition.

Article 2: scope

An Article 16 agreement implies that an exception is made to the regular conflict rules in Title II of Regulation 883/2004 between the Member State which is competent via these conflict rules and the Member State which requests to become competent. This Framework Agreement covers employees who habitually work in different Member State and whose competent Member State is determined via Article 13(1) of Regulation 883/2004. This article designates the Member State where the employer is established (the statutory seat) or the Member State of residence of the person. The Framework agreement thus only applies to persons whose State of residence and the State where their employer is established are both signatory States.

The Framework Agreement applies to persons who telework in their Member State of residence 25% or more of their total working time and for whom the Member State of residence thus becomes competent under the normal rules of Title II of the Basic Regulation. Only employees who are

¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=868&langId=en>

employed by one single employer (or several employers all situated in the same Member State) are covered.

The Framework agreement only encompasses persons who habitually work in the State where the statutory seat of their employer is established and telework in their State of residence, without pursuing other activities than telework there.

Francis is teleworking from his residence Belgium 40% of his working time and is working 60% in the Netherlands at the premises [branch] of his employer which has its statutory seat in Germany.

As Francis works outside of the signatory State where the statutory seat [registered office or place of business] of his employer is situated the Framework Agreement does not apply.

Lena is teleworking from her residence in Italy for 40% of her working time and is working 60% of her working time in Austria at statutory seat of her employer.

Provided that both Italy and Austria are signatory States, the application of this Framework Agreement can be requested, resulting in the application of Austrian legislation.

Article 3: applicable legislation

When a request is submitted for a person, the signatory Member States conclude an Article 16 agreement derogating from Article 13(1)(a) designating the Member State where the employer(s) is situated as competent, provided that the amount of telework in the Member State of residence is less than 50% of the total working time of that employee. If a person works in the employ of several employers, the total working time of every employer combined will be used as a reference. This implies that the majority of the working time is pursued in the Member State where the employer(s) is situated.

The cross-border telework must be agreed between employer and employee formally or informally. The request for the application of the Framework agreement must be made in consent between them.

Article 4: procedure

Article 18 of the Implementing Regulation states that a request by the employer or the person shall be submitted in the Member State, whose legislation the employee or person concerned requests to be applied. This means that the request must be filed with the competent institution of the Member State where the employer has its statutory seat.

Flexibility

The signatory States are aware that a period of adjustment to the reality of telework merits some flexibility. The central point of view is that any request must be made *pro futuro*. Nonetheless there are situations that warrant flexibility.

Paragraph 2 of the Framework agreement clarifies that a request submitted that includes a past period cannot go back further in time than the entry into force of the Framework Agreement for both signatory States concerned. In other words this Framework Agreement produces no effects prior to the date of entry into force.

Paragraph 3 details the cases where flexibility is warranted and provides for two possibilities which allow a request to be submitted that includes a past period, provided that contributions have already been paid in the signatory State of the employer.

- First, under (i) a general provision that allows for a request to include a past period up to 3 months.
- Secondly, under (ii) a one-shot provision for a year starting from the 1st of July 2023 up to and including the 30th of June 2024. This period immediately follows the transitional period installed by the Administrative Commission (AC 125/22REV3).
- During this period requests can be submitted for a past period up to 12 months, but may not include a period prior to the entry into force of the Framework Agreement.

Request that only include a future period following the submission are in no way impacted by the paragraphs (2) and (3) in Article 4.

Request that do not fall under paragraphs (2) and (3) in Article 4 that include a past period will be processed as a regular Article 16 request in line with Article 6 (1).

Mark is working in France for a French employer since 2018. He has always worked 2 days from home in Germany and has been subject to the German scheme since 2018 (substantial activity). On the 1st of January 2025 his employer asks for a derogation under the Framework Agreement for the coming two years.

The Framework Agreement applies and therefor the agreement is considered pre-given allowing France to immediately issue the A1 certificate as competent Member State

Mark's colleague Steven is working in France for a French employer since 2018. He has always worked 2 days from home in Germany and has been subject to the German scheme since 2018 (substantial activity). On the 1st of January 2025 his employer asks for a derogation under the Framework

Agreement a two year period concerning the 1st of October 2024 up to the 1st of October 2026.

The Framework Agreement does not apply as the request concerns a past period and contributions have been paid in the German Scheme².

Helena is working in Luxemburg for a Luxembourgish employer since 2021. She has always worked 2 days from home in Belgium but has been subject to the Luxembourgish scheme since 2021 (Covid-19/Transition). On the 1st of January 2025 her employer asks for a derogation under the FA going back to the 1st of July 2023 as her employer has continued to pay social security contributions in Luxemburg.

The agreement does not apply to Helena as it is submitted after 30 June 2024 and it concerns a retroactive period for more than three months nor falls under the transitional provision².

Paragraph 4 limits the period during which the legislation will be determined per request (and an A1 certificate issued) to a maximum of three years. If the telework fulfilling the conditions of the Framework Agreement continues beyond this date, a new request can be submitted.

If the factual situation changes, this must be notified immediately by the employer or the employee to the issuing Member State. This Member State must re-assess the case and, if necessary, withdraw or terminate the A1 certificate.

Paragraphs 5 and 6 describe the procedural mechanism by which the individual Article 16 agreement is concluded. A simplified procedure is put in place where both Member States pre-give their consent. The competent institution of the Member State of the employer assesses, upon receipt of the request, if the conditions of the Framework Agreement are fulfilled. If this is the case, an A1 certificate is issued (box 3.11 is ticked) and the competent institution of the Member State of residence is electronically informed via EESSI.

If the conditions of the Framework Agreement are not met, the case is dealt with as a regular Article 16 request. The outcome depends on the analysis and evaluation of the Member States involved.

Article 5: Depository Member State

For practical reasons, a depository Member State is designated. This Member State must be one of the signatory States.

Article 6: Final provisions

Paragraph 1 stipulates that the signatory Member States will take into account telework for cases of cross-border telework outside the scope of the Framework Agreement and will not refuse Article 16 request for the sole reason that the habitual cross-border telework is anticipated to last for an indefinite period of time.

Paragraph 2 fixes the validity period of this Agreement.

Paragraph 3 regulates the situation where a State signs the Framework Agreement at a stage where it has already entered into force for at least two other signatory States.

Paragraph 4 regulates the termination by an individual signatory State.

Paragraph 5 regulates the termination of the Framework Agreement itself by all signatory States.

Paragraph 6 states that an issued A1 certificate and the underlying Article 16 agreement, concluded before the termination of the Framework Agreement, will remain valid till the expiry date indicated on the A1 certificate (provided that the factual situation does not change).

² This request will be considered as an individual Article 16 where competent institution in the signatory State of the Employer can only issue the A1 certificate after it receives the explicit consent by the competent institution in the signatory State of residence.

BIJLAGE 2 BIJ DE MEDEDELING VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID VAN 18 JULI 2023, nr. 2023-0000434587, TOT BEKENDMAKING VAN DE KADEROVEREENKOMST INZAKE DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 16, LID 1, VAN VERORDENING (EG) nr. 883/2004 IN GEVALLEN VAN GEWOONLIJK GRENSOVERSCHRIJDEND TELEWERK

Vertaling van kaderovereenkomst en toelichting (niet officieel)

Kaderovereenkomst inzake de toepassing van artikel 16, lid 1, van Verordening (EG) nr. 883/2004 in gevallen van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk

1. *Gezien* de flexibilisering en digitalisering van de arbeidsmarkt en de toename van grensoverschrijdend telewerk sinds de COVID-19-pandemie, is telewerk voor veel werknemers een structurele manier van werken geworden;
2. *In het licht van het feit* dat Verordening (EG) nr. 883/2004 is overeengekomen toen telewerk minder gebruikelijk was;
3. *Gezien de wens* om het effect van grensoverschrijdend telewerk op de toepasselijke socialezekerheidswetgeving op korte termijn te beperken;
4. *Gezien de grote verscheidenheid* aan telewerkers en de complexiteit van het realiseren van deze wens voor een dergelijke diverse groep personen op korte termijn;
5. *Rekening houdend met* het feit dat artikel 16, lid 1, van Verordening (EG) nr. 883/2004 voorziet in de mogelijkheid van uitzonderingen op de toepasselijke wetgeving als bedoeld in titel II van deze Verordening;
6. *Overeenstemming bereikend over* de voorwaarden waaronder verzoeken om uitzonderingen op artikel 13, lid 1, onder a), van Verordening (EG) nr. 883/2004 wegens gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk zoveel mogelijk moeten worden gefaciliteerd;

sluiten de bevoegde autoriteiten of de door de ondertekenende staten aangewezen organen de volgende kaderovereenkomst:

Artikel 1 Definities

Voor de toepassing van deze kaderovereenkomst wordt verstaan onder:

- (a) "*Basisverordening*": Verordening (EG) nr. 883/2004;
- (b) "*Toepassingsverordening*": Verordening (EG) nr. 987/2009;
- (c) "*Grensoverschrijdend telewerk*": een activiteit die vanaf elke locatie kan worden uitgeoefend en die zou kunnen worden verricht in de bedrijfsruimte van de werkgever of de plaats waar het domicilie zich bevindt en:
 1. wordt uitgevoerd in een andere lidstaat of lidstaten dan die waar de bedrijfsruimte van de werkgever of de plaats van domicilie zich bevindt, en
 2. is gebaseerd op informatietechnologie om verbonden te blijven met de werkomgeving van de werkgever of het bedrijf en met belanghebbenden/cliënten om de door de werkgever aan de werknemer toegewezen taken uit te voeren of door cliënten toegewezen taken, in het geval van zelfstandigen;
- (d) "*EESSI*": elektronische uitwisseling van gegevens betreffende de sociale zekerheid;
- (e) "*Woonplaats*": woonplaats als bedoeld in artikel 1, onder j), van de basisverordening;

Artikel 2 Toepassingsgebied

1. Tenzij in dit artikel anders is bepaald, heeft deze kaderovereenkomst betrekking op alle personen waarop artikel 16, lid 1, van de basisverordening kan worden toegepast, mits hun woonplaats zich in een ondertekenende staat bevindt en de zetel of het domicilie van de onderneming of de werkgever zich in één andere ondertekenende staat bevindt.
2. Deze kaderovereenkomst heeft betrekking op personen op wie de wetgeving van de woonstaat op grond van artikel 13, lid 1, onder a), van de basisverordening juncto artikel 14, lid 8, en artikel 14, lid 10, van de toepassingsverordening van toepassing zou zijn als gevolg van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk en die in dienst zijn van één of meer ondernemingen of werkgevers (hierna "de werkgever" genoemd) die hun zetel of domicilie in slechts één andere ondertekenende staat hebben.
3. Onverminderd artikel 6 heeft deze kaderovereenkomst geen betrekking op personen die:
 - i. gewoonlijk een andere activiteit dan grensoverschrijdend telewerk verrichten in de woonstaat en/of
 - ii. gewoonlijk een activiteit uitoefenen in een andere staat dan die bedoeld in lid 1 en/of
 - iii. zelfstandige zijn.

Artikel 3 Toepasselijke wetgeving

Op verzoek wordt een persoon die gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk in de zin van artikel 1 van deze kaderovereenkomst verricht en onder artikel 2 valt, op grond van artikel 16, lid 1, van de basisverordening onderworpen aan de wetgeving van de staat waar de zetel of het domicilie van de werkgever zich bevindt, mits het grensoverschrijdende telewerk in de woonstaat minder dan 50% van de totale arbeidstijd uitmaakt.

Artikel 4 Procedure

1. Een verzoek zoals bedoeld in artikel 3 van deze kaderovereenkomst wordt ingediend overeenkomstig artikel 18 van de toepassingsverordening.
2. Deze kaderovereenkomst heeft geen betrekking op verzoeken als bedoeld in lid 1, indien deze verzoeken betrekking hebben op een periode voorafgaand aan de inwerkingtreding.
3. Onverminderd lid 2 en artikel 6 heeft deze kaderovereenkomst geen betrekking op een verzoek als bedoeld in lid 1, indien een dergelijk verzoek betrekking heeft op een periode voorafgaand aan de datum waarop het verzoek is ingediend, tenzij gedurende deze periode socialezekerheidsbijdragen zijn betaald in of de werknemer anderszins aangesloten is geweest bij het socialezekerheidsstelsel van de ondertekenende staat waar de zetel of het domicilie van de werkgever zich bevindt, en:
 - i. de gevraagde periode vóór de datum van indiening van het verzoek niet langer is dan drie maanden, of
 - ii. een dergelijk verzoek uiterlijk op 30 juni 2024 wordt ingediend en de periode voorafgaand aan de datum waarop het verzoek is ingediend, ten hoogste twaalf maanden bedraagt.
4. Een overeenkomst zoals bedoeld in artikel 3 van deze kaderovereenkomst kan voor een periode van ten hoogste drie jaar worden toegepast, waarbij verlengingen mogelijk zijn indien een nieuw verzoek wordt ingediend.
5. De uitwisseling van informatie over de individuele gevallen in het kader van deze kaderovereenkomst vindt plaats tussen de bevoegde instanties via EESSI met behulp van LA_BUC_01, waarbij de instemming van de ondertekenende woonstaat als vooraf gegeven kan worden beschouwd.
6. Het bevoegde orgaan van de ondertekenende staat waarvan de wetgeving van toepassing is, verstrekt een verklaring (PD A1), overeenkomstig artikel 19 van de toepassingsverordening.

Artikel 5 Depositarisstaat

1. Een ondertekenende staat wordt benoemd als depositarisstaat die:
 - i. alle ondertekende kopieën van deze kaderovereenkomst verzamelt;
 - ii. de kaderovereenkomst naar behoren bekend maakt en;
 - iii. alle ondertekenende staten in kennis stelt van relevante informatie.
2. De ondertekenende staten zenden aan de depositarisstaat de Overeenkomst die door de bevoegde autoriteit of het door de ondertekenende staat aangewezen orgaan is ondertekend.

Artikel 6 Slotbepalingen

1. Deze kaderovereenkomst doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om op grond van artikel 16, lid 1, van de basisverordening een individuele overeenkomst te sluiten in situaties die niet onder de artikelen 2 tot en met 4 vallen, waarin de bijzondere situatie van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk op individuele basis in aanmerking zou kunnen worden genomen. De ondertekenende staten zijn het erover eens dat het ontbreken van een concrete einddatum voor structureel [niet-tijdelijk] grensoverschrijdend telewerk in dergelijke gevallen niet zal worden gebruikt als reden om de afsluiting te weigeren van een individuele overeenkomst op grond van artikel 16, lid 1, van de basisverordening als uitzondering op artikel 13 van de basisverordening en die buiten het toepassingsgebied van deze kaderovereenkomst valt.
2. Deze kaderovereenkomst treedt in werking op 1 juli 2023 indien ten minste twee staten deze hebben ondertekend. Deze wordt gesloten voor een periode van vijf jaar en wordt telkens automatisch met nog eens vijf jaar verlengd.
3. Indien een ondertekenende staat deze overeenkomst in een later stadium ondertekent, treedt zij voor die staat in werking op de eerste dag van de maand volgende op de ondertekening.
4. Elk van de ondertekenende staten kan zijn aansluiting bij de overeenkomst beëindigen door de depositarisstaat hiervan ten minste drie maanden van tevoren schriftelijk in kennis te stellen.
5. Deze kaderovereenkomst kan met instemming van alle ondertekenende staten worden beëindigd.
6. Het vervallen van deze kaderovereenkomst laat de geldigheid van op grond van artikel 3 gesloten overeenkomsten onverlet, zolang de vigerende feiten niet veranderen.

Gedaan te Den Haag op 6 juni 2023
door de bevoegde autoriteit van Nederland, De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid C.E.G. van Gennip

Toelichting bij de kaderovereenkomst betreffende de toepassing van artikel 16, lid 1, van Verordening (EG) nr. 883/2004 in gevallen van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerk

1. Doelstelling van deze overeenkomst

Grensoverschrijdend telewerk is op zich geen nieuw fenomeen, maar sinds de COVID-19-pandemie betreft het nu een zeer grote groep werknemers. Het kan een grote impact hebben op welke lidstaat bevoegd is voor de sociale zekerheid van een persoon. Daarom moet worden nagedacht over de wijze waarop de conflictregels van de verordeningen nrs. 883/2004 en 987/2009 moeten worden toegepast op deze manier van werken en of de uitkomst van deze conflictregels opportuun is en in overeenstemming is met het vrije verkeer en de interne markt. De maatregelen tijdens de COVID-19-pandemie (verplicht/sterk aanbevolen telewerk) dwongen werkgevers om telewerk toe te staan en dwongen werknemers om te gaan telewerken. Dit resulteerde in een explosieve toename van telewerk. Dit (gedeeltelijke) telewerk is nog steeds een permanente nieuwe manier van werken. Tijdens de pandemie en de daaropvolgende periode zijn specifieke maatregelen genomen om te voorkomen dat de staat die bevoegd is voor de sociale zekerheid van de werknemer als gevolg van toegenomen telewerk, wordt gewijzigd³. Deze no-impactmaatregelen gelden tot en met 30 juni 2023. Aangezien de fysieke arbeidsplaats een beslissend criterium is met betrekking tot de toepasselijke socialezekerheidswetgeving, kan telewerken in de woonlidstaat leiden tot een wijziging van de socialezekerheidswetgeving indien een persoon niet woont in de staat waar de werkgever is gevestigd. Dit is bijvoorbeeld het geval zodra het aandeel telewerk in de woonstaat 25% bedraagt. Om rekening te houden met de veranderde arbeidspatronen, biedt deze kaderovereenkomst een oplossing die de belangen van de werknemers, de werkgevers en de socialezekerheidsinstellingen combineert om de realiteit van telewerk onder ogen te zien totdat de coördinatieverordeningen inzake sociale zekerheid worden aangepast. In de kaderovereenkomst zijn de regels vastgelegd voor het efficiënt en tijdig sluiten van artikel 16 overeenkomsten in situaties waarop de kaderovereenkomst betrekking heeft.

2. Aard van deze overeenkomst

De ondertekenende lidstaten komen overeen hoe individueel ingediende verzoeken worden beoordeeld: welke lidstaat is bevoegd en onder welke voorwaarden zal instemming worden gegeven. Het omvat een mechanisme waarbij de ondertekenende lidstaten hun instemming vooraf geven (vaststellen van beleid) en er geen reguliere procedure met verzoek en instemming nodig is om een individuele overeenkomst op grond van artikel 16 van Verordening (EG) nr. 883/2004 te sluiten. De juridische basis voor de vaststelling van de toepasselijke wetgeving blijft de op verzoek van het individu vastgestelde uitzondering, alleen de procedure om tot een dergelijke uitzondering te komen is vereenvoudigd en rechtszekerheid wordt op voorhand gegeven.

Wanneer een artikel 16-verzoek wordt ingediend en aanvaard, wordt de bijzondere regel van de kaderovereenkomst toegepast. Wanneer geen artikel 16-verzoek wordt ingediend, wordt de bevoegde lidstaat aan de hand van de normale conflictregels vastgesteld en moet de lidstaat van de woonplaats van de werknemer in kennis worden gesteld van de grensoverschrijdende activiteiten. Met andere woorden, aan de werknemer en de werkgever wordt de mogelijkheid geboden om te opteren voor de in de kaderovereenkomst voorgestelde regels door om een uitzondering op grond van artikel 16 van de basisverordening te verzoeken.

Artikel 1. Definitie

Dit artikel bevat een definitie voor de vaststelling van de toepasselijke wetgeving (bevoegde lidstaat voor sociale zekerheid). Deze algemene definitie omvat telewerk door werknemers en zelfstandigen, maar deze laatsten zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de Kaderovereenkomst (artikel 2, lid 3, onder iii)).

Het belangrijkste kenmerk van telewerk is dat de werknemer of zelfstandige zijn werkzaamheden vanuit elke locatie in heel Europa kan uitvoeren en dus volledig locatie-onafhankelijk is. Dit onderscheidt telewerk van alle andere activiteiten die vereisen of impliceren dat de werkactiviteit op een bepaalde plaats wordt uitgevoerd.

Een digitale verbinding (IT-verbinding) met de infrastructuur van het bedrijf is een integraal onderdeel van de definitie van op afstand werken als telewerker. De telewerker moet verbonden blijven met de werkomgeving van de werkgever om de toegewezen taken uit te voeren. Deze IT-link moet normaal en gewoonlijk aanwezig zijn, maar niet noodzakelijkerwijs gedurende 100% van de arbeidstijd (bv. stukken lezen of offline nakijken van toetsen door een docent). Dit brengt met zich dat handmatige werkzaamheden buiten de bedrijfsruimten van de werkgever of domicilie niet onder de definitie vallen.

³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=868&langId=nl>

Artikel 2. Toepassingsgebied

Een artikel 16 overeenkomst impliceert dat er een uitzondering op de reguliere aanwijsregels in titel II van verordening (EG) nr. 883/2004 overeengekomen is tussen de op grond van deze aanwijsregels bevoegde lidstaat en de lidstaat die verzoekt om bevoegd te zijn. Deze kaderovereenkomst heeft betrekking op werknemers die gewoonlijk in verschillende lidstaten werken en waarvan de bevoegde lidstaat wordt bepaald aan de hand van artikel 13, lid 1, van Verordening 883/2004. Dit artikel wijst de lidstaat aan waar de werkgever is gevestigd (de statutaire zetel) of de lidstaat waar de persoon woont. De kaderovereenkomst is derhalve alleen van toepassing op personen waarvan de woonstaat en de staat waar hun werkgever is gevestigd, beide ondertekenende staten zijn. De kaderovereenkomst is van toepassing op personen die in de lidstaat waar zij wonen gedurende 25% of meer van hun totale arbeidstijd telewerken en voor wie de lidstaat waar zij wonen dus bevoegd wordt volgens de normale regels van titel II van de basisverordening. Alleen werknemers die werkzaam zijn bij één werkgever (of bij meerdere werkgevers die allemaal in dezelfde lidstaat zijn gevestigd) vallen onder deze kaderovereenkomst. De kaderovereenkomst heeft alleen betrekking op personen die gewoonlijk werken in de staat waar de statutaire zetel van hun werkgever is gevestigd en die gewoonlijk telewerken in de staat waar zij wonen, zonder daar andere werkzaamheden dan telewerk te verrichten. *Francis telewerkt vanuit zijn woonplaats België gedurende 40% van zijn arbeidstijd en werkt 60% in Nederland op een filiaal van zijn werkgever waarvan de statutaire zetel in Duitsland is gevestigd.* Aangezien Francis buiten de ondertekenende staat werkt waar de statutaire zetel van zijn werkgever is gevestigd [zetel of domicilie van de werkgever], is de kaderovereenkomst niet van toepassing. *Lena telewerkt gedurende 40% van haar arbeidstijd vanuit haar woonplaats in Italië en werkt 60% van haar arbeidstijd in Oostenrijk op de statutaire zetel van haar werkgever.* Op voorwaarde dat zowel Italië als Oostenrijk ondertekenende staten zijn, kan om toepassing van deze kaderovereenkomst worden verzocht, wat resulteert in de toepassing van de Oostenrijkse wetgeving.

Artikel 3. Toepasselijke wetgeving

Wanneer een verzoek voor een persoon wordt ingediend, sluiten de ondertekenende lidstaten een artikel 16 overeenkomst waarmee, in afwijking van artikel 13, lid 1, onder a, de wetgeving van de lidstaat waar de zetel of het domicilie van de werkgever zich bevindt wordt aangewezen, mits de hoeveelheid telewerk in de woonlidstaat minder dan 50% van de totale arbeidstijd van die werknemer bedraagt. Als iemand in dienst van meerdere werkgevers werkt, wordt de totale arbeidstijd van elke werkgever gecombineerd als referentie gebruikt. Dit houdt in dat het grootste deel van de arbeidstijd wordt uitgevoerd in de lidstaat waar de werkgever(s) is/zijn gevestigd. Het grensoverschrijdende telewerk moet formeel of informeel tussen werkgever en werknemer worden overeengekomen. Het verzoek om toepassing van de kaderovereenkomst moet in onderling overleg tussen werkgever en werknemer worden gedaan.

Artikel 4. Procedure

Artikel 18 van de toepassingsverordening bepaalt dat een verzoek van de werkgever of de persoon wordt ingediend in de lidstaat wiens wetgeving de werknemer of betrokkene verzoekt toe te passen. Dit betekent dat het verzoek moet worden ingediend bij het bevoegde orgaan van de lidstaat waar de werkgever zijn statutaire zetel heeft.

Flexibiliteit

De ondertekenende staten zijn zich ervan bewust dat een periode van aanpassing aan de realiteit van telewerken enige flexibiliteit vereist. Het uitgangspunt is dat elk verzoek *pro futuro* (voor de toekomst) moet zijn. Toch zijn er situaties die flexibiliteit rechtvaardigen. In lid 2 van de kaderovereenkomst wordt verduidelijkt dat een ingediend verzoek dat betrekking heeft op een periode in het verleden, niet verder terug kan gaan dan de inwerkingtreding van de kaderovereenkomst voor beide betrokken ondertekenende staten. Met andere woorden, deze kaderovereenkomst heeft vóór de datum van inwerkingtreding geen gevolgen. Lid 3 beschrijft de gevallen waarin flexibiliteit gerechtvaardigd is en voorziet in twee mogelijkheden op grond waarvan een verzoek kan worden ingediend dat betrekking heeft op een periode in het verleden, mits de bijdragen reeds in de ondertekenende staat van de werkgever zijn betaald.

- Ten eerste, onder i) een algemene bepaling op grond waarvan het mogelijk is om een verzoek in te dienen over een periode tot maximaal 3 maanden in het verleden.
- Ten tweede, onder ii) een eenmalige bepaling voor een jaar vanaf 1 juli 2023 tot en met 30 juni 2024. Deze periode volgt onmiddellijk op de door de Administratieve Commissie ingevoerde transitieperiode (AC 125/22REV3).
- Gedurende deze periode is het mogelijk om een verzoek in te dienen over een periode tot maximaal 12 maanden in het verleden, met dien verstande dat geen verzoek kan worden inge-

diend over een periode voor de inwerkingtreding van deze kaderovereenkomst.

Verzoeken die uitsluitend betrekking hebben op een periode na de datum waarop de aanvraag is ingediend worden op geen enkele manier beïnvloed door de leden 2 en 3 van artikel 4.

Verzoeken die niet onder de leden 2 en 3 van artikel 4 vallen, die betrekking hebben op een periode in het verleden, worden behandeld als een gewoon artikel 16-verzoek overeenkomstig artikel 6, lid 1.

Mark werkt sinds 2018 in Frankrijk voor een Franse werkgever. Hij heeft altijd 2 dagen thuis in Duitsland gewerkt en is sinds 2018 onderworpen aan de Duitse wetgeving (substantiële activiteit). Op 1 januari 2025 vraagt zijn werkgever om een uitzondering op grond van de kaderovereenkomst voor de komende twee jaar. De kaderovereenkomst is van toepassing en daarom wordt de instemming geacht vooraf te zijn afgegeven, zodat Frankrijk direct als bevoegde lidstaat de A1-verklaring kan afgeven.

Marks collega Steven werkt sinds 2018 in Frankrijk voor een Franse werkgever. Hij heeft altijd 2 dagen thuis in Duitsland gewerkt en is sinds 2018 onderworpen aan de Duitse wetgeving (substantiële activiteit). Op 1 januari 2025 vraagt zijn werkgever om een uitzondering op grond van de Kaderovereenkomst voor een periode van twee jaar vanaf 1 oktober 2024 tot en met 1 oktober 2026. De kaderovereenkomst is niet van toepassing aangezien het verzoek betrekking heeft op een periode in het verleden en bijdragen zijn betaald in Duitsland⁴.

Helena werkt sinds 2021 in Luxemburg voor een Luxemburgse werkgever. Ze heeft altijd 2 dagen thuis in België gewerkt, maar is sinds 2021 onderworpen aan de Luxemburgse wetgeving (Covid-19/transitieperiode). Op 1 januari 2025 vraagt haar werkgever om een uitzondering op grond van de kaderovereenkomst die teruggaat tot 1 juli 2023, aangezien haar werkgever in Luxemburg socialezekerheidsbijdragen is blijven betalen. De overeenkomst is niet van toepassing op Helena omdat het verzoek na 30 juni 2024 is ingediend en betrekking heeft op een periode van meer dan drie maanden in het verleden en niet valt onder de overgangsbepaling².

Lid 4 beperkt de termijn gedurende welke de wetgeving op verzoek wordt vastgesteld (en een A1-verklaring wordt afgegeven) tot maximaal drie jaar. Indien het telewerk dat aan de voorwaarden van de kaderovereenkomst voldoet, na deze datum voortduurt, kan een nieuw verzoek worden ingediend.

Als de feitelijke situatie verandert, moet dit onmiddellijk door de werkgever of de werknemer aan de lidstaat worden meegedeeld die de A1-verklaring heeft afgegeven. Deze lidstaat moet de zaak opnieuw beoordelen en zo nodig de A1-verklaring intrekken of beëindigen.

De leden 5 en 6 beschrijven de procedure voor het sluiten van een individuele artikel 16 overeenkomst. Er wordt een vereenvoudigde procedure ingevoerd waarbij beide lidstaten hun toestemming vooraf verlenen. Het bevoegde orgaan van de lidstaat van de werkgever beoordeelt na ontvangst van het verzoek of aan de voorwaarden van de kaderovereenkomst is voldaan. Als dit het geval is, wordt een A1-verklaring afgegeven (vak 3.11 wordt aangekruist) en wordt het bevoegde orgaan van de woonstaat elektronisch geïnformeerd via EESSI.

Indien niet aan de voorwaarden van de kaderovereenkomst is voldaan, wordt de zaak behandeld als een gewoon artikel 16-verzoek. Het resultaat hangt af van de analyse en evaluatie door de betrokken lidstaten.

Artikel 5. Depositariislidstaat

Om praktische redenen wordt een depositariislidstaat aangewezen. Deze lidstaat moet een van de ondertekenende staten zijn.

Artikel 6. Slotbepalingen

Lid 1 bepaalt dat de ondertekenende lidstaten rekening zullen houden met telewerk in gevallen van grensoverschrijdend telewerk die buiten het toepassingsgebied van de kaderovereenkomst vallen en artikel 16-verzoeken niet zullen afwijzen om de enkele reden dat het gewoontelijke grensoverschrijdende telewerk naar verwachting voor onbepaalde tijd zal duren.

Lid 2 stelt de geldigheidsduur van deze overeenkomst vast.

Lid 3 regelt de situatie waarin een staat de kaderovereenkomst ondertekent in een stadium waarin deze reeds voor ten minste twee andere ondertekenende staten in werking is getreden.

Lid 4 regelt de beëindiging door een individuele ondertekenende staat.

Lid 5 regelt de beëindiging van de kaderovereenkomst zelf door alle ondertekenende staten.

Lid 6 bepaalt dat een afgegeven A1-verklaring en de onderliggende artikel 16-overeenkomst, die is overeengekomen vóór de beëindiging van de kaderovereenkomst, geldig blijven tot de op het A1-verklaring vermelde vervaldatum (op voorwaarde dat de feitelijke situatie niet verandert).

⁴ Dit verzoek wordt beschouwd als een individueel artikel 16-verzoek waarbij het bevoegde orgaan in de ondertekenende staat van de werkgever het A1-verklaring pas kan afgeven nadat het de uitdrukkelijke instemming van het bevoegde orgaan van de ondertekenende woonstaat heeft ontvangen.

TOELICHTING

Op 6 juni 2023 heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een kaderovereenkomst inzake de toepassing van artikel 16, lid 1, van Verordening (EG) nr. 883/2004 in gevallen van gewoonlijk telewerk (*Framework Agreement on the application of Article 16 (1) of Regulation (EC) No. 883/2004 in cases of habitual cross-border telework*, hierna: de kaderovereenkomst) ondertekend. Met ingang van 1 juli 2023 is deze kaderovereenkomst in werking getreden voor de lidstaten⁵ die de kaderovereenkomst ondertekend hebben.

De ondertekenende lidstaten hebben in deze overeenkomst de kaders afgesproken waarbinnen zij akkoord zijn om, op basis van artikel 16, eerste lid van Verordening nr. 883/2004⁶ betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna Verordening 883/2004), van de toepasselijke aanwijsregel⁷ van Verordening 883/2004 af te wijken in geval van gewoonlijk grensoverschrijdend telewerken door werknemers. Deze overeenkomst wordt alleen toegepast als hier een verzoek om wordt gedaan en bevat een vereenvoudigde procedure voor het afsluiten van overeenkomsten op basis van artikel 16, eerste lid van Verordening 883/2004.

De zeventien lidstaten die op 1 juli 2023, naast Nederland, de overeenkomst hebben getekend zijn: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Kroatië, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Zweden en Zwitserland. Lidstaten die op 1 juli nog niet hebben ondertekend hebben de mogelijkheid om op een later tijdstip de overeenkomst te ondertekenen. België treedt op als depositaris van de overeenkomst en houdt bij welke lidstaten de overeenkomst ondertekenen. De actuele stand van zaken kan worden geraadpleegd op <https://socialsecurity.belgium.be/en/internationally-active/cross-border-telework-eu-eea-and-switzerland>.

In bijlage 1 bij deze mededeling wordt de *officiële* versie van de kaderovereenkomst en een toelichting daarop gepubliceerd. Beide zijn opgesteld in de Engelse taal. Met het oog op de toegankelijkheid wordt in bijlage 2 een Nederlandse vertaling gepubliceerd van de kaderovereenkomst en de toelichting. De vertaling betreft een niet-officiële versie.

*De Minister voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
namens deze,
C. Herstel
Directeur-Generaal Sociale Zekerheid en Integratie*

⁵ Met lidstaten wordt in het hiernavolgende bedoeld de lidstaten van de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte en Zwitserland.

⁶ Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.

⁷ Artikel 13, eerste lid, sub a van Verordening 883/2004.